

Sini Lonka & Tanja Vainikka

NUORTEN KOKEMUKSIA TYÖTTÖ- MYYDESTÄ KOTKASSA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijät	Tutkinto	Aika
Sini Lonka ja Tanja Vainikka	Sosionomi (AMK)	Lokakuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Nuorten kokemuksia työttömyydestä Kotkassa		35 sivua 3 liitesivua
Toimeksiantaja		
Kotkan Nuorisotoimi		
Ohjaaja		
Lehtori Auli Jungner		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää nuorten hyvinvointia työttömyysaikana, sekä heidän kokemuksiaan ja tyytyväisyyttään Kotkassa tarjottaviin työllisyyttä edistäviin palveluihin. Tarkoituksena oli myös saada selville työllisyyttä edistävien palveluiden kehittämissuhteet, jotta palveluista tulisi sopivimmat nuorille.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, käyttäen yksilöhaastatteluja menetelmänä. Haastattelut oli tarkoitus suorittaa kesällä, mutta haastateltavia oli aluksi vaikea saada. Elokuun alussa opinnäytetyö esitettiin työpajalla ja nuorille annettiin yhteystiedot, jotta haastatteluja voitaisiin sopia. Haastattelut sovittiin jokaisen nuoren mielipiteitä kuunnellen, niin että haastattelutilanne oli heille mahdollisimman rento. Jokainen haastattelu äänitettiin ja litteroitiin. Litteroinnin jälkeen vastaukset luokiteltiin samankaltaisiin ryhmiin ja analysoitiin tutkimuskysymysten pohjalta.</p> <p>Tuloksista selvisi nuorten hyvinvointi työttömyysaikana, nuorten mielipiteet Kotkassa tarjottuista työllisyyttä edistävästä palveluista, sekä palveluiden kehittämissuhteet, jotta palveluista tulisi nuorille sopivimmat. Nuoret kertoivat myös kokemuksia ohjauksen, neuvonnan ja avun tarpeellisuudesta palveluiden tarjoajilta. Tulosten perusteella voidaan todeta nuorten hyvinvoinnin heikkenevän työttömyysaikana, sekä työllisyyttä edistävien palveluiden olevan hyödyllisiä, mutta ne tarvitsevat kehittämistä.</p>		
Asiasanat		
nuorten työttömyys, työttömyys, työttömyys ja toimentulo, työttömyyden vaikutus hyvinvointiin		

Authors	Degree	Time
Sini Lonka and Tanja Vainikka	Bachelor of Social Services	October 2016
Thesis Title		
The Youth's Experiences in Being Unemployed in the City of Kotka		35 pages 3 pages of appendices
Commissioned by		
Youth Affairs of Kotka		
Supervisor		
Auli Jungner, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>The objective of the thesis was to study the youth's well-being during their unemployment time and their experience in and satisfaction with job promoting services in Kotka. The purpose was also to clarify development suggestions for services promoting employment so that services would become better for the young.</p> <p>The thesis was executed as qualitative research by using individual interviews as a method. Interviews were meant to be carried out in the summer, but the interviewees were hard to find. At the beginning of August the thesis was presented at the workshop and we gave our contact details to the young to decide the actual interview dates. The interviews were fulfilled by listening youths opinions. In that way the interview felt easy-going for them. Every interview was recorded and transcribed. After transcribing the interview answers they were categorized to the same type of groups and they were also analyzed based on the research questions.</p> <p>Results clarified youths well-being during their unemployment time, the opinions of the young about employment promotive services in Kotka and development suggestions of services to be more suitable to the young. The young also shared experiences in guidance, information and help needed from the services provider. Based on the research results it seems that the well-being of young is declining during the unemployment time, and employment providing services are useful but services need more development and improvement.</p>		
Keywords		
youth unemployment, unemployment, unemployment and livelihood, effect of unemployment on welfare		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TIETOPERUSTA.....	8
2.1	Työttömyys.....	8
2.2	Nuorten työttömyys.....	9
2.3	Työttömyys ja toimeentulo.....	10
2.4	Työttömyyden vaikutus hyvinvointiin.....	11
3	HYVINVOINTI.....	12
4	KOTKALAISEN TYÖTTÖMÄN NUOREN PALVELUT.....	14
4.1	Nuorten työpajat.....	14
4.2	Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta.....	14
4.3	Kuntouttava työtoiminta.....	15
4.4	Tukityöllistäminen.....	15
4.5	TE-palvelut.....	16
4.6	Ohjaamo.....	16
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	17
5.1	Tutkimustehtävät ja –kysymykset.....	17
5.2	Aineiston hankinta.....	18
5.3	Aineiston analyysi.....	19
5.4	Luotettavuus ja eettisyys.....	20
6	TULOKSET.....	21
6.1	Nuorten hyvinvointi työttömyyden aikana.....	21
6.2	Nuorten mielipiteet ja kokemukset Kotkassa tarjotuista palveluista.....	23
6.3	Työllisyyttä edistävien palveluiden kehittäminen.....	25
6.4	Nuorten kokemuksia ohjauksen, neuvonnan ja avun tarpeellisuudesta.....	26
7	TULOSTEN ANALYSOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	27
7.1	Hyvinvointi työttömyysaikana.....	27
7.2	Palvelut ja niiden kehittäminen.....	29
8	OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELUN JA TOTEUTUKSEN ARVIOINTI.....	29
9	POHDINTA.....	31

LÄHTEET.....	33
--------------	----

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset nuorille

Liite 2. Haastattelukysymykset TE-toimiston Kirsi Nopaselle

Liite 3. Haastattelukysymykset Ohjaamon koordinaattorille Kaisa Heimoselle

1 JOHDANTO

Oikeus työhön on yksi perusoikeuksista, joka mainitaan perustuslain 18. §:ssa. Sen mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä. Siinä on lisäksi kerrottu, että julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta, edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. (Lepola 2015, 27.)

Valitsimme opinnäytetyön aiheemme sen ajankohtaisuuden ja tärkeyden vuoksi. Olemme myös itse olleet työttöminä, joten aihe tuntui sopivan meille hyvin. Sen tärkeydestä ja ajankohtaisuudesta on puhuttu jo pitkään, sillä Suomessa on paljon nuoria työttömiä, joilla ei ole välttämättä mitään arjen rytmistä elämässä. Osa on saattanut joutua opiskelujen ulkopuolelle, eikä sosiaalista elämää välttämättä paljon ole. Otimme eri paikkoihin sähköpostitse yhteyttä mahdollisesta opinnäytetyön aiheesta, ja Kotkan nuorisotoimelta tuli ehdotus aiheesta, josta innostuimme.

Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen, koska nuorten työttömyysprosentti Kotkassa on hyvin korkea. Kaakkois-Suomessa on ollut alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita vuoden 2015 joulukuussa 3 832, joista Kotkan osuus oli 763. (Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus joulukuu 2015, 5.) Vuoden 2016 kesäkuussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Kotkassa 737 (Kaakkois-Suomi- työllisyyskatsaus kesäkuu 2016, 13).

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Kotkan nuorisotoimen kanssa. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyössä nuoret pääsivät tuomaan esille asioita ja ehdotuksia, joilla voidaan kehittää nuorten työllisyyttä edistäviä palveluita. Otimme opinnäytetyössämme huomioon erityisesti Ohjaamo- toiminnan, joka on matalan kynnyksen palvelu nuorille, joiden tavoitteena on koulutukseen pääseminen tai työllistyminen.

Kymenlaakson alueella on käynnissä erilaisia hankkeita työttömille nuorille, joilla pyritään parantamaan työllistymistä, osallisuutta ja hyvinvointia. Erilaisia käynnissä olevia hankkeita ovat Nappivalinnoilla sujuvaa arkea-hanke, Siä päätät-hanke ja Työtä nuorille ja hyvinvointia ikääntyneille kulttuurista. (ESR-hankkeet ohjelmakaudella 2014–2020, 1–3.)

Nappivalinnoilla sujuvaa arkea-hanke on Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson Marttojen ESR-rahoitteinen toteuttama hanke. Se on alkanut syyskuun alussa 2015 ja päättyy joulukuun loppuun 2017. Hankkeen yhteistyökumppaneina ovat Lappeenrannan Laptuote-säätiö, Kouvolan OTE Nuorten Työpajat sekä Kotkan rannikkopajat. (Nappivalinnoilla sujuvaa arkea.) Hankkeen tarkoituksena on parantaa nuorten kotitaloustaitoja, mikä edesauttaa psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia. Se auttaa myös oman taloudenhallitsemisessa. (ESR-hankkeet ohjelmakaudella 2014–2020, 3.)

Siä päätät-hanke on suunniteltu yhdessä Haminan kaupungin, Sotek-säätiön, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrisen yhdistys ry:n ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa. Hankkeen tavoitteena on löytää ja kehittää toimintamalleja, jotka ovat asiakaslähtöisesti suunniteltuja pelillisiä malleja. Näiden toimintamallien on tarkoitus osallistaa ja yhdistää työttömät nuoret aikuiset yhteiskuntaan. (ESR-hankkeet ohjelmakaudella 2014–2020, 3.)

Kolmas hanke on kehitetty yhteistyössä Kymenlaakson ja Saimaan ammattikorkeakoulun, Socom Oy:n sekä Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa. Työtä nuorille ja hyvinvointia ikääntyneille kulttuurista-hankkeen tarkoituksena on edistää taiteilija nuorten työllistymistä yhteistyössä erilaisten vanhuspalveluprosessien kanssa. (ESR-hankkeet ohjelmakaudella 2014–2020, 1.)

Yhtenä työttömän palveluna olemme maininneet Ohjaamon ja sen toiminnan. Ohjaamo-toimintaa ja kehittämistyötä tukee Kohtaamo-hanke, joka saa rahoituksen ESR-osioista. Ohjaamo-malli liittyy nuorisotakuuseen ja sen kuntakokeiluun. Tämän tarkoituksena on nuorten palvelujen parantaminen yhteistyössä TE-hallinnon ja kunnan kanssa. Eri tahot ovat vahvasti mukana Ohjaamo-toiminnassa. Ohjaamoja toimi 2016 vuoden helmikuussa yli 30. (Nuorisotakuu, 1–2; Ohjaamo-mikä se on? 2013.)

Opinnäytetyössä haastattelimme TE-toimiston Kirsi Nopasta, ja selvitimme nuorille tarkoitettuja palveluita, miten hyvin nuoret tietävät ja hakevat palveluita sekä mitä mieltä hän on nuorten hyvinvoinnista. Lisäksi haastattelimme Ohjaamon Kaisa Heimosta ja selvitimme, mikä on Ohjaamon tarkoitus ja miten se auttaa työttömiä nuoria.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa nuorten hyvinvointia työttömyysaikana, kokemuksia ja tyytyväisyyttä työllisyyttä edistäviin palveluihin, sekä selvittää mitä palveluissa on hyvää ja mitä huonoa. Opinnäytetyössä huomioitiin nuorten kokemukset ja heidän ehdotuksensa palveluiden kehittämiseksi. Haastattelemamme nuoret olivat iältään 20–29-vuotiaita, joilla on ammatillinen tutkinto. Heillä on tai on ollut erilaisia kokemuksia työttömille nuorille tarkoitettuista palveluista eripituisilta ajanjaksoilta.

Työttömyys vaikuttaa paljon hyvinvointiin sekä elämänlaatuun. Opinnäytetyössämme tarkastelimme työttömyyden vaikutusta hyvinvointiin. Yksi pohdittavista asioista oli, mistä nuorten hyvinvointi syntyy. Työttömyydessä merkittävä elämänlatua heikentävä asia on huono taloudellinen tilanne, sekä terveydenhuollon heikompi saatavuus verrattuna työssäkäyviin.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä toimivat käsitteet nuorten työttömyydestä, työttömyydestä Suomessa, toimeentulosta, nuorten hyvinvoinnista ja nuorten työllisyyttä edistävästä palveluista. Näiden avulla pyrimme tarkastelemaan käsitteitä tutkimustehtävän näkökulmasta.

2 TIETOPERUSTA

2.1 Työttömyys

Yhteiskunnan näkökulmasta työ on aina ollut merkittävässä roolissa. Työ yhdistää ihmiset ja saa ihmiset tuntemaan olonsa tärkeäksi ja työnsä merkittäväksi. Jokainen ihminen luo työnsä kautta omaa itseään. Ihmisen ollessa työelämässä, tuo se rytmiä arkeen sekä taloudellista turvaa ja hyvän verkoston sosiaaliseen elämään. (Ihalainen & Kettunen 2012, 101.)

Kaikilla ihmisillä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta olla työelämässä. Toisilla voi vaikuttaa sairaudet ja toisille ei ole vain riittävästi töitä tarjolla. Työttömyys vaikuttaa vahvasti hyvinvointiin, sillä ihminen voi kokea olevansa riittämätön yhteiskunnan vaatimuksiin nähden. Työttömyys vaikuttaa ihmisen lisäksi hänen talouteensa, verkostoihin ja arjen rytmitykseen. Pidempi aikainen työttömyys

lisää ihmisen ongelmia ja voi johtaa huono-osaisuuteen ja syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Tällaisessa tilanteessa oman sisäinen elämänhallinta joutuu koetukselle, sillä ihmisen on tärkeää osata tasapainottaa ja hallita sen hetkistä elämäntilannettaan. (Ihalainen & Kettunen 2012, 101.)

Pääryhmät työttömille ovat lyhytaikais- ja pitkäaikaistyöttömät. Työttömyyden pitkittyessä voi tulla taloustilanteen huonontuessa myös erilaisia terveyteen liittyviä ongelmia. Sosiaaliset ongelmat voivat myös lisääntyä, ongelmia voivat olla esimerkiksi sosiaalisten verkostojen katoaminen, tunne riittämättömyydestä ja ettei elämällä ole tarkoitusta. (Ihalainen & Kettunen 2012, 102.)

2.2 Nuorten työttömyys

Työttömyys on nuorilla paljon yleisempää, kuin aikuisväestöllä, sillä työelämässä nuoria on helpompi vaihtaa paikasta toiseen. Jokainen nuori aloittaa työelämänsä etsimällä ensimmäisen työpaikan kesätöistä tai muusta määräaikaisen sopimuksen puitteissa, josta saa kokemusta tulevaisuutta varten. Tämän jälkeen voi olla kouluttautumista ja sitten taas uuden työn etsimistä. Ennen uuden työn löytämistä voi mennä jokunen aika, mikä tarkoittaa lyhyttä työttömyysjaksoa. Lyhyet työttömyysjaksot lisäävät nuorten tilastoja työttömyydestä, sillä aikuisilla on usein pidempiä työttömyysjaksoja. Työpaikkojen tai -tuntien vähentyessä, on helpompi vähentää nuorista, joilla on usein määräaikainen sopimus, kuin aikuisväestöstä, joilla voi olla useamman vuoden työkokemus tai vakituinen sopimus. Korkea työttömyysaste nuorilla näkyy eri vuodenaikoina eri tavoin, sillä keväällä koulujen loppuminen voi merkitä vakituisen työpaikan hakemista tai kesätöitä, joilla pyritään pitämään yllä taloudellista tilannetta loman ajan. Nuorten hakiessa isompana ryhmänä töitä, johtaa se suurimmalta osin työttömyyteen. (Hämäläinen & Tuomala 2013, 2.)

Ongelmia voi tulla nuorena koetusta työttömyydestä, sillä tutkimuksen mukaan sen vaikutukset liittyvät sekä pienempiin tuloihin että myöhemmällä iällä tulevalle työttömyydelle. Nämä johtuvat siitä, kun nuorena ei saa riittävästi työkokemusta, joka antaa nuorelle kontakteja sekä kallisarvoista osaamista tulevaisuutta varten. Aikaisemmin opittu voi pitkän työttömyysjakson aikana heikentyä, ja työttömyysjaksot voivat antaa työnantajille merkin heikosta työmenestyksestä. Nuorten menettäessä mahdollisuuksia työmarkkinoille, voi heille tulla tunne oman käytöksen muuttumisesta, mikä voi lisätä työttömyyden määrää.

Nuorilla, joilla ei ole elämässä mitään esimerkiksi opiskelua tai työnhakua, on heille riski joutua syrjäytyneeksi ja työttömäksi. (Hämäläinen & Tuomala 2013, 6.)

Nuorille on luotu yhteiskunnan puolelta tietynlainen paine, mitä tulee tehdä ja miten. Suurin osa nuorista hakee erilaisiin koulutuksiin ja kouluttautuvat, sekä hakevat koulutusta vastaavaa työtä. (Hämäläinen & Tuomala 2013, 6.)

2.3 Työttömyys ja toimeentulo

Yhteiskunnan tehtävänä on auttaa työttömiä järjestämällä heille töitä tai työtoimintaa ja huolehtimalla heidän taloudellisesta tilanteesta niin, että he pärjäävät. Yhteiskunta on pyrkinyt kehittämään erilaisia keinoja yrityksille, jotta heillä olisi mahdollisuus ottaa enemmän väkeä töihin. (Ihalainen & Kettunen 2012, 105.)

Työttömille ihmisille on taloudelliseksi tueksi tarjottu erilaisia etuuksia ja tukia. Työttömyysturvaa voi hakea Kelasta tai työttömyyskassasta, kunhan työtön on ensin ilmoittautunut TE-toimiston asiakkaaksi. (Tuet työttömälle työnhakijalle 2016.) Työttömyysturvan osia ovat työttömyyseläke, koulutustuki, palkkaturva sekä työttömyyspäiväraha, muutosturva ja työmarkkinatuki (Ihalainen & Kettunen 2012, 105–106).

Työmarkkinatuki ja työttömyyspäiväraha ovat työttömän tuet. Työttömyyspäiväraha voi olla joko perus- tai ansiopäivärahaa. Työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa voi työtön hakea Kelasta ja ansiopäivärahaa voi hakea vain työttömyyskassan jäsenet. (Tuet työttömälle työnhakijalle 2016.)

Yhteiskunta on ottanut käytäntöön erilaiset toimet, joilla pyritään saamaan ihmiset takaisin työelämään. Tarjotun työn ei tarvitse olla omaa koulutusta vastaavaa, vaan työ voi olla täysin erilaista. Työttömyysturvasta saadun taloudellisen tuen menettäminen tietyksi ajaksi on yksi aktivointikeino ihmisille, jotka eivät huoli mitään heille tarkoitettua työtä. (Ihalainen & Kettunen 2012, 105.)

2.4 Työttömyyden vaikutus hyvinvointiin

Ihmisen hyvinvointi ja terveys voivat heikentyä työttömyyden takia. Työttömyys näkyy eniten toimeentulossa. Tulojen ollessa pitkään normaalia pienemmät, on köyhyys mahdollinen. Suomalaisella palvelujärjestelmällä on oma osuus terveyseroissa. Jokaisella työssä käyvällä on mahdollisuus käyttää työterveyspalveluita, joihin on helppoa ja nopeaa mennä tarvittaessa. Muilla ihmisillä, jotka ovat poissa työelämästä, on käytössä perusterveydenhuolto, johon on välillä vaikeaa päästä pitkien jonojen takia. (Työllisyys 2015.)

Työttömillä terveydentila on huonompi, kuin työssäkäyvillä. Monet terveydentilaan vaikuttavat tekijät voivat vaikuttaa työttömyyteen ja sen kestoon. Sama yhteys voi olla myös toisinkin päin, eli työttömyys voi lisätä erilaisia terveysongelmia ja siten vaikuttaa myös ihmisen hyvinvointiin. Ihmisen häpeä tilanteestaan, mielenterveys- ja päihdeongelmat ja taloudelliset vaikeudet voivat vaikuttaa heikentävästi ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Jatkuva työttömyys voi pahimmillaan johtaa kuolleisuuteen. (Työllisyys 2015.)

Monilla ihmisillä voi olla erilaisia keinoja ja tukijoita, joilla voi ehkäistä työttömyydestä johtuvia vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Hyvät ja vahvat siteet läheisiin, ihmisen itsetunto ja selviytymiskeinot, kuten hyvän tulevaisuuden ajatteleminen ovat keinoja, joilla hyvää terveyttä ja hyvinvointia voidaan ylläpitää työttömyysaikana. (Työllisyys 2015.)

Työttömyydestä on tehty erilaisia tutkimuksia liittyen hyvinvoinnin muutoksiin. Vuonna 2008 Sakari Karvonen on tehnyt tutkimusta koetusta hyvinvoinnista ja työttömyydestä. Tutkimuksessa on havaittu työttömyyden vaikuttavan enemmän koettuun hyvinvointiin, kuin tulojen tai koulutustason vajeisiin. Yhteys johtuu siitä, että työttömyydestä voi seurata erilaisia ongelmia. Taloudellisen tilanteen huonontuminen on selvä merkki työttömyydestä, mutta tutkimuksessa on löydetty muitakin seurauksia. Työttömyys vaikuttaa nopeasti ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin, sillä työttömäksi joutuminen aiheuttaa stressiä. Koetuksella ovat myös ihmisen minäkuva ja itsetunto, etenkin jos työ on ollut vahvassa osassa. Työstä jokainen saa niin sanottuja hyviä sivuvaikutuksia, joita ovat säännöllinen arjen rytmittäminen ja sosiaaliset suhteet lähipiiriin ulkopuolelta. Näiden menettäminen vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin ja mielen-

terveyteen heikentävästi. Pidempiaikainen työttömyys voi johtaa erilaisten ongelmien suurenemiseen, kuten fyysisen terveyden heikkenemiseen. Fyysinen terveys on todettu olevan heikompi työttömillä, kuin työssäkäyvillä. Julkisen terveydenhuollonpalvelut tulevat tutuiksi työttömille, kun taas työssäkäyvillä on mahdollisuus hyödyntää omia työterveyspalveluja. Elintavat voivat myös muuttua suuresti huonompaan suuntaan. Suomessa on havaittu työttömyyden lisäävään epäterveellistä syömistä, alkoholin käyttöä ja tupakointia, mutta elintapoihin voivat vaikuttaa monet muutkin tekijät. (Vaarama, Moisio & Karvonen 2010, 234–235.)

3 HYVINVOINTI

Hyvinvointitarvemalli on kehitetty 1950-luvulla Erik Allardin toimesta. Allardin mallin mukaan hyvinvointiin sisältyy kolme kohtaa, itsensä toteuttaminen (being), elintaso (having) sekä yhteisyysuhteet (loving). (Ihalainen & Kettunen 2012, 9–10.) Hyvinvoinnin mallia on kehitetty vielä myöhemmin, ja lisäksi on tullut osallisuus, joka on liitetty Euroopan unionin ja Suomen hallituksen tavoitteisiin. (Osallisuus 2016.)

Itsensä toteuttamisella tarkoitetaan sitä, että jokainen ihminen voi olla juuri sellainen, kuin on. Oman itsensä toteuttamiseen liittyy lempiharrastusten tai jonkin muun asian tai toiminnan tekeminen, kunhan se on itselleen merkittävää ja haluaa tehdä ja toteuttaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ihminen ei voisi kuulua mihinkään ryhmään, vaan että hänet hyväksytään siinäkin sellaisena, kuin on. (Ihalainen & Kettunen 2012, 10–11.)

Elintaso on merkittävä osa ihmisen hyvinvoinnissa, sillä se kattaa toimeentulon, ruuan ja asunnon. Elintasosta voidaan puhua sen olevan materiaalisia asioita, mutta hyvinvoinnissa siihen liittyy myös terveydentila. (Ihalainen & Kettunen 2012, 9.)

Yhteisyysuhteet voivat olla joskus tärkeämpi osa-alue, kuin elintaso. Yhteisyysuhteisiin liittyy tärkeät ihmiset, joiden kanssa muodostaa ryhmän. Joillekin ihmisille ystävät ovat kaikki kaikessa, eikä rahan tai tavaran määrällä ole merkitystä. (Ihalainen & Kettunen 2012, 10.)

Osallisuudesta puhutaan usein, kun joku on osallisena jossakin ryhmässä tai yhteisössä. Erilaisissa ryhmissä osallisuus ilmenee ryhmäläisten kesken luottamuksena, tasavertaisuutena ja arvostuksena. Myös vaikuttaminen oman ryhmän asioihin on tärkeä osa osallisuutta. (Osallisuus 2016.)

Yhteiskunnalla on omat määritelmät osallisuudelle. Osallisuus tarkoittaa ihmisen mahdollisuuksia osallistua koulutukseen ja saada asunto, sosiaalisia suhteita, työtä ja toimeentuloa. Myös mahdollisuus terveyteen katsotaan osallisena olemista. Yhteiskunnallinen sekä ihmisen oma osallisuuden aste vaihtelevat elämäntilanteen mukaan. Syrjäytymistä ja hyvinvoinnin heikentymistä vastaan ennalta ehkäisevänä tekijänä ovat hyvät sosiaaliset verkostot sekä tunne omasta osallisuudesta. (Osallisuus 2016.)

Hyvinvointia voi jokainen ihminen tavoitella eri tavoin. Se on jokaiselle ihmiselle erilaista, koska jokaisen hyvinvointiin voi kuulua erilaisia asioita tai ne ovat eri arvojärjestyksessä. Yhteiskunnan kannalta hyvinvoinnin lisääntyminen lisää myös pahoinvointia. Pahoinvointi ilmenee yhteiskunnan hyvinvoinnissa siten, kun vertaillaan hyvinvointia muiden ihmisten kanssa. Oma hyvinvointi voi olla erilaisten yhteiskunnan tilastojen mukaan hyvä, mutta kun naapurilla tai muilla läheisillä on jotain erilailla, vähenee se oman hyvinvoinnin merkitys. (Ihalainen & Kettunen 2012, 9.)

Hyvinvointia ovat oma henkilökohtainen ja koettu tuntemus omasta tämän hetkisestä tilanteesta, terveys, sosiaaliset suhteet sekä erilaiset ulkoiset elinolot. Ulkoisia elinoloja ovat muun muassa rahallinen toimeentulo, asunto ja työ. Oma hyvinvointi ei muutu enää paremmaksi tai ainakaan ei merkittävästi paremmaksi, jos oma elintaso on jo korkealla. Elintason ollessa korkealla, koetaan terveyden ja oman henkilökohtaisten tuntemusten olevan merkittävämmässä roolissa. (Ihalainen & Kettunen 2012, 9.)

Hyvinvointi on hyvällä tasolla, kun kaikki osa-alueet ovat tasapainossa. Hyvinvointi-käsitteeseen liittyy elämänlaatu, etenkin silloin kun materialistisen hyvinvoinnin lisäksi hyvinvointia ajatellaan laajempina. (Ihalainen & Kettunen 2012, 11.)

4 KOTKALAISEN TYÖTTÖMÄN NUOREN PALVELUT

Kotkassa on tarjolla nuorille paljon erilaisia palveluja. Palvelut voivat olla kaupungin järjestämiä tai ostopalveluna tuotettuna.

4.1 Nuorten työpajat

Rannikkopajat ovat nuorten työpajoja Kotkassa, Karhulassa ja Haminassa. Pajatoiminta tulee Kotkan kaupungille ostopalveluna, jonka tuottajana on Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Rannikkopajat tarjoavat monipuolisia työtehtäviä alle 29-vuotiaille nuorille. Nuoret voivat olla palkkatukityössä tai työkokeilussa. Työjakson aikana nuoret saavat hyvää työkokemusta ja koulutusta tulevaisuutta varten. Lisäksi pajatoiminta auttaa selkiyttämään ammatinvalinnassa ja työpaikkojen sääntöjä. (Nuorten työpajat.)

Rannikkopajoilla työskentelee työvalmentajia, jotka ohjaavat nuoria työtehtävissä. Lisäksi jakson aikana on mahdollisuus saada tukea yksilövalmentajalta. Rannikkopajoille ohjaututaan Työvoima palvelukeskuksen Väylän kautta sekä TE-toimiston kautta. (Nuorten työpajat.)

4.2 Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta

Kotkan kaupunki ostaa Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston Rannikkopajoilta myös erityisnuorisotyötä, jota ovat etsivän nuorisotyön palvelut. Etsivän nuorisotyön tehtäviin kuuluu auttaa nuoria, jotka ovat alle 29-vuotiaita. Nuoret ovat voineet joutua ulkopuolelle työmarkkinoilta tai koulutuksesta ja he tarvitsevat apua oikeiden palveluiden löytämiseen. Nuorten on mahdollisuus saada myös varhainen tuki, ennen ongelmien suurentumista. (Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta.)

Erityisnuorisotyössä tarkoituksena on luoda luottamuksellinen ja turvallinen suhde, jotta nuoret tuntevat työntekijöiden olevan koko ajan läsnä. Nuoret saavat apua ratkaisuisissa erilaisiin ongelmiin, sekä oikeiden palveluiden saattavuuteen. Yhteistyö muiden tahojen kanssa on merkittävässä osassa. (Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta.)

Alle 17-vuotiailla on mahdollisuus osallistua ostopalveluna tuotettuun starttipajatoimintaan. Se on ryhmässä tapahtuvaa toimintaa nuorille, joilla ei ole opiskelupaikkaa tai opiskelut ovat keskeytyneet. Ryhmässä tapahtuvan toiminnan on tarkoitus selkeyttää nuorelle omia tavoitteitaan liittyen työ- ja opiskeluelämään sekä elämänhallintaan. Menetelminä käytetään sekä ryhmätyö- että yksilömenetelmiä. Jokaiselle nuorelle on tavoitteena saada hyviä kokemuksia ja vastuuta, jotta itse tuntoa voidaan vahvistaa. (Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta.)

4.3 Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttavaa työtoimintaa voi olla monissa eri toimipisteissä, kuten erilaisissa säätiöissä, yhdistyksissä tai kaupungin työpaikoilla. Sen tarkoituksena on edistää jo pitkään työttömänä olevien arjen ja elämänhallintaa sekä työllisyysmahdollisuuksia. Kotkan kaupunki ostaa palvelut muun muassa Sotek-säätiöltä, Rannikkopajoilta, Haminan Sininauha ry:ltä, Kotkan kortteliyhdistykseltä ja monilta muilta säätiöiltä. (Kuntouttava työtoiminta.)

Kuntouttavassa työtoiminnassa olevan tehtävänä on toimia avustajana, eikä varsinaisena työntekijänä. Toimintaa voi olla neljästä kahdeksaan tuntia kerralla ja yhdestä neljään päivää viikossa. Työtoimintajakso kestää kolmesta kuukaudesta jopa kahteen vuoteen. Jakson aikana henkilö saa kulukorvauksen läsnäolopäivinä, matkakorvauksen, ilmaiset uimahallikäynnit sekä tulona työmarkkinatukea. (Kuntouttava työtoiminta.)

Aktivointisuunnitelma on tärkeä osa ennen kuntouttavan työtoiminnan aloittamista. Siinä kartoitetaan yhdessä asiakkaan, sosiaaliohjaajan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tilannetta ja palvelukokonaisuutta. (Kuntouttava työtoiminta.)

4.4 Tukityöllistäminen

Työttömät työnhakijat voivat tulla työllistetyksi Kotkan kaupungille palkkatuella. Palkkatuella on aluksi tarkoitus työllistää maahanmuuttajia, nuoria jotka ovat alle 25-vuotiaita sekä pitkäaikaistyöttömiä. (Tukityöllistäminen.)

Tukityöllistetty ei ole varsinaisissa työtehtävissä, vaan he ovat enemmän apulaisia työntekijöille. Jokainen työsuhde on määräaikainen ja työllistetyn tulee täyttää ehdot työssälololle. (Tukityöllistäminen.)

4.5 TE-palvelut

TE-palvelut, eli työ- ja elinkeinotoimiston palvelut on tarkoitettu työttömille, jotka tarvitsevat tietoa ja tukea erilaisista työ- ja koulutusmahdollisuuksista sekä työnhaussa. Työttömän on ilmoitauduttava TE-toimiston asiakkaaksi heti työttömäksi jäätyään, sillä muuten työttömällä ei ole oikeuksia mahdollisiin tukiin. TE-toimiston asiantuntijat antavat ohjeita tukien ja etuuksien hakemiseen. (Ihalainen & Kettunen 2012, 105–106.)

TE-palvelut tarjoavat nuorille monia vaihtoehtoja, joilla kannustetaan työllistymiseen. TE-palvelut tarjoavat monia erilaisia valmennuksia, joiden kautta heillä on mahdollisuus saada työnhakuun ja koulutukseen hakemiseen valmennuksia. Valmennukset on mahdollisuus suorittaa verkossa, ryhmässä tai yksilöllisesti. (Nopanen 2016.)

TE-palvelut tarjoavat työnantajille kannustusta työllistämään nuoria. Esimerkiksi sanssi-kortin kautta työnantajalla on mahdollisuus saada palkkatukea nuoren työllistämiseen. TE-toimisto tekee yhteistyötä paikallisten työnantajien kanssa, jotta nuorilla on mahdollisuus päästä työkokeiluun. TE-palvelut ostavat palveluita yhteistyökumppaneilta, jonka myötä yhteistyöverkosto on myös hyvin laaja ja monipuolinen. (Nopanen 2016.)

4.6 Ohjaamo

Saimme paljon tietoa Kotkan Ohjaamosta koordinaattorilta Kaisa Heimoselta, sekä hänen työpariltaan. Toiminta Kotkassa on aloitettu vuoden 2016 helmikuun loppupuolella. Kotkan Ohjaamo tarjoaa 15–30-vuotiaille nuorille ohjausta, tukea ja neuvontaa moniammatillisen työryhmän avulla. Tähän ryhmään kuuluvat TE-toimiston asiantuntija, sosiaaliohjaajat, etsivän nuorisotyön yksilövalmentaja, sekä nuoriso-ohjaajat. Palvelut ovat matalakynnyksisiä, eli jokaisen on helppo tulla ja mennä Ohjaamoon ilman ajanvarausta. Osa nuorista voidaan myös ohjata esimerkiksi TE-toimiston kautta Ohjaamoon. (Heimonen 2016.)

Ohjaamojen toimintaan liittyy vahva yhteistyöverkosto. Kotkan Ohjaamon tekee yhteistyötä Kotkan kaupungin, Kotkan nuorisotoimen, Kakspyyntien, Kyamkin, Ekamin, Sotekin sekä seurakuntien ja monien muiden tahojen kanssa. Toiminnan tarkoituksena on olla yhden oven paikka, mistä nuoret saavat kaiken tarvittavan avun. Joillekin nuorille voi olla vaikeaa mennä eri virastoihin asioimaan, joten Ohjaamoon voi olla helpompi tulla ja sieltä voi myös saada työntekijän tuen virastokäynnille. (Heimonen 2016.)

Kotkan Ohjaamosta nuoret saavat apua monissa eri asioissa, kuten työllistymiseen tai kouluttautumiseen liittyen. Näiden lisäksi nuoret voivat saada apua muissa arkipäiväisissä asioissa, kuten raha-asioihin liittyen ja asumiseen. Nuoria autetaan erilaisten virallisten papereiden täyttämässä, sekä heillä on mahdollisuus päästä keskustelemaan muista asioista. (Heimonen 2016.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää nuorten hyvinvointia työttömyysaikana, sekä heidän kokemuksiaan Kotkassa tarjottaviin työllisyyttä edistäviin palveluihin. Tarkoituksena oli myös selvittää kokemusten kautta, mikä tarjottavissa palveluissa oli hyvää ja mikä huonoa.

Opinnäytetyömme toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus soveltuu hyvin omaan tutkimukseemme, sillä pyrimme selvittämään nuorten omia kokemuksia ja näkemyksiä Kotkassa tarjottavista työllisyyttä edistävästä palveluista ja heidän hyvinvoinnistaan. (Vilkkä 2015, 118.) Nuorten kuulemisen tärkeys ja kokemustiedon merkitys palveluiden kehittämisen tukena on tärkeää. Tutkimuksessamme esiin tulevat asiat voivat auttaa palveluiden kehittämisessä, jotta niistä saadaan nuorten tarpeita vastaavat.

5.1 Tutkimustehtävät ja –kysymykset

Teimme tutkimusta Kotkan Nuorisotoimelle. Kontaktihenkilömme on ollut Kotkan nuorisotoimenjohtaja. Luovutamme valmiin opinnäytetyömme Kotkan nuor-

risotoimen käyttöön, josta on toivottavasti hyötyä jatkossa. Etsimme ja lähetimme eri tahoille sähköpostia ja kyselimme mahdollista opinnäytetyönaihetta, ja Kotkan Nuorisotoimen johtaja esitti opinnäytetyön aiheen. Opinnäytetöitä on tehty työttömistä nuorista jonkin verran, mutta pyrimme tuomaan esille erilaisia näkökulmaa tuoden esille nuorten omia kokemuksia palveluista ja hyvinvoinnista.

Pyrimme opinnäytetyössämme kartoittamaan nuorten hyvinvointia työttömyysaikana, heidän kokemuksia ja tyytyväisyyttä työllisyyttä edistävästä palveluista, sekä palveluiden hyvät ja huonot puolet. Huomioimme tutkimuksessamme nuorten kokemukset ja ehdotukset palveluiden kehittämiseksi.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

1. Mitä mieltä nuoret ovat heille tarjotuista työllistymistä edistävästä palveluista?
2. Mitä nuoret kaipaavat palveluilta ja miten niitä voitaisiin kehittää?
3. Missä asioissa nuoret tarvitsisivat eniten ohjausta, tukea ja neuvontaa?
4. Miten nuoret kokevat hyvinvointinsa työttömyysaikana?

Tutkimuksessamme esiin tulevat asiat voivat auttaa palveluiden kehittämisessä, jotta niistä saadaan nuorten tarpeita vastaavat.

5.2 Aineiston hankinta

Aloitimme aineiston hankinnan kyselemällä haastatteluja TE-toimistolta, sekä Ohjaamolta. Näistä saimme pohjan, mitä lähdemme selvittämään ja miksi. Opinnäytetyön tutkimuskysymysten vastaukset hyödyntävät palveluiden kehittämistä.

Hankimme aineistomme kyselemällä eri palvelupaikoilta nuoria haastateltaviksi ja kävimme myös kertomassa opinnäytetyöstämme yhdessä palvelupaikassa. Alkuun saimme kahden nuoren yhteystiedot, joihin otimme pian yhteyttä ja sovimme haastattelut julkisella paikalla kahvilassa nuorten pyynnöstä. Elokuun loppuun mennessä saimme viiden nuoren

yhteydenottopyynnöt ja sovimme haastattelut heille sopivassa paikassa. Saimme syyskuun alussa yhteensä seitsemän nuoren vastaukset kysymyksiimme, joita hyödynsimme tässä opinnäytetyössämme.

Haastattelemamme nuoret olivat iältään 22-, 25- ja 27-vuotiaita. Työttömyysjaksot nuorilla ovat neljästä kuukaudesta noin vuoteen. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja ne pyrittiin pitämään mahdollisimman rentoina tapaamisina. Nuorille rentoutta ja mukavuutta toi se, että he saivat valita heille sopivan paikan haastattelulle. Kerroimme ennen haastattelua, että nauhoitamme keskustelun ja teemme mahdollisesti muistiinpanoja. Haastattelutilanteiden kulku määräytyi haastateltavien mukaan, sillä kaikki eivät olleet yhtä puheliaita kuin toiset. Saimme haastatteluiden jälkeen yhdeltä nuorelta viestiä, että haastattelusta jäi rennon ilmapiirin vuoksi hyvä mieli.

5.3 Aineiston analyysi

Nuorisotutkimuksia voidaan tehdä kvalitatiivisella menetelmällä. Kvalitatiivisella tutkimusotteella on perinteisesti pyritty tavoittamaan omia kokemuksia ja merkityksenantoja. Nuorisotutkimuksen näkökulmasta tarvitaan tiedonkeruu tapoja, joiden avulla pystytään tavoittamaan ja tunnistamaan kyselyjen, tilastojen ja virallisten kuulemisjärjestelmien ulkopuolelle jääneiden nuorten kokemuksia ja toiveita. (Aaltonen & Berg 2015, 41.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessamme pyrimme saamaan selville, mitä mieltä nuoret ovat heille tarjotuista työllistymistä edistävästä palveluista, miten niitä voitaisiin kehittää ja missä asioissa nuoret tarvitsevat eniten tukea, neuvoa ja ohjausta. Lisäksi pyrimme selvittämään nuoren hyvinvointia työttömyysaikana.

Tallensimme aineistomme ääninauhurilla, jossa pyrimme hyödyntämään verbaalista viestintää. Aineistoa lähestymme litteroinnin avulla. Litterointi auttaa selventämään nauhoitettua aineistoa ja se onkin yksi osa siihen tutustumista ja analysointia. Litteroinnin avulla aineistoa on helpompi rajata ja löytää ne asiat, jotka ovat osa tutkimusongelmaa. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 13–14.) Tallentamamme aineiston litteroimme sanasta sanaan tietokoneella, jotta saimme tuotua nuorten mielipiteet ja kommentit parhaiten esille tässä työssä. Litteroituamme haastattelut pyrimme löytämään samankaltaiset

vastaukset keskenään, sekä selvästi poikkeavat vastaukset, jotta saimme vertailtua niitä.

5.4 Luotettavuus ja eettisyys

Olemme pyrkineet suorittamaan opinnäytetyömme luotettavalla ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla. Olemme tallentaneet ja hävittäneet aineistoja luotettavalla tavalla, sekä esittäneet rehellisesti tuloksemme. Nuorille olemme myös kertoneet opinnäytetyön etenemisestä, sekä myös siitä, mistä he voivat lukea työmme. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.)

Uskoisimme, että opinnäytetyöstämme saa tarvittavan hyödyn työn tilaajalle, sekä Kotkan palvelujen kehittämiseksi. Olemme pyrkineet huomioimaan tilaajan toivomukset opinnäytetyössä, sekä ohjaavan opettajan vaatimukset.

Olemme haastatelleet nuoria opinnäytetyötämme varten, joten on ollut tärkeää, että olemme osanneet selittää tarkoituksemme ja haastattelujen etenemisen nuorille oikein ja selkeästi. Olemme toivoneet, että jokainen haastateltava valitsee itselleen mieluisan paikan haastattelulle. Ennen haastattelua olemme kertoneet, että litteroituamme haastattelun ja saadessamme siitä vastauksia opinnäytetyöhömme, hävitämme kaiken tiedon. Opinnäytetyössämme ei ole mainintaa haastateltavien nimistä eikä sukupuolista, jotta tunnistaminen on mahdotonta. Saimme nuorilta luvan kertoa iän ja työttömyysajanjakson tässä opinnäytetyössä, mutta kuitenkin niin, ettei se ole yhdistettävissä haastateltaviin.

Haastattelutilanteessa olemme pyrkineet luomaan rennon ilmapiirin ja olemme painottaneet, että jokainen vastaus on tärkeä. Olemme kysymyksillämme pyrkineet siihen, ettemme anna minkäänlaista suoraa vastausta, vaan nuoret joutuvat itse pohtimaan. Esimerkiksi kysyttäessä palveluista, emme ole itse antaneet esimerkkiä vaan nuoret ovat itse kertoneet heidän tietämistään palveluista.

6 TULOKSET

6.1 Nuorten hyvinvointi työttömyyden aikana

Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli työttömyyden vaikutus hyvinvointiin. Nuorten vastauksista nousi selkeästi tulotason heikentymisen vaikuttaminen elämänlaatuun. Tulotason näkyminen näkyy nuorten mukaan ruuassa, sillä enää ei ole varaa syödä samalla tavoin kuin ennen. Ruuan hinta vaikuttaa paljon siihen, mihin on varaa, sillä esimerkiksi kasviksista ja hedelmistä karsitaan helposti. Pääruoka-aineena pääsääntöisesti on liha ja kalaa syödään harvoin. Yksi haastateltavista kertoi asiasta näin:

”Yksi masentavimmista asioista työttömyydes on ku ei voi syödä samanlaista laadukasta ruokaa kuin ennen, nyt täytyy josta euro laskee tarkkaa koko kuukaus.”

Ruuan laatu ja määrä näkyy hyvinvoinnissa vireystilan laskuna sekä stressin aiheuttajana. Vastaajien mukaan stressaavinta on, kun täytyy miettiä riittävätkö rahat ruokaan koko kuukaudeksi. Yksi vastaajista tuo esille mielipiteensä näin:

”Ennen söin paljon hedelmiä päivän aikana, usein söin kalaa ja kävin kavereiden kanssa ravintoloissa, nykyään ruokana on usein jauhelihaa ja halpoja kasviksia, ravinnon laatu on selkeästi heikompaa, siksi väsyttää enemmän ja usein on syötävä vasta kun on oikeesti nälkä, muuten ruoka loppuu kesken. Loppukuust joutuu aika ajoon turvautuu vanhempien jääkaappiin.”

Tulotaso vaikuttaa myös harrastamiseen paljon, sillä erilaiset liikuntamuodot maksavat jonkin verran. Halvempina harrastuksina pidettiin kuntosalia ja uimista uimahalleissa, mutta niidenkin hinnat ovat nousseet. Useimpiin harrastuksiin maksavat erilaiset välineet enemmän, kuin itse harrastaminen. Yhtenä esimerkkinä tuotiin auto- ja moottoriurheilu.

”Autot ovat lähellä sydäntä ja sen jälkeen kun jäin työttömäksi jäi auton laittaminen ja samalla yhteinen tekeminen kavereiden kanssa kun tapana oli laittaa yhdessä autoon, nyt jäi kaverit ja auto ei toimi.”

Mieleisten harrastusten väheneminen vaikuttaa vireystilaan heikentävästi ja fyysinen ja psyykinen hyvinvointi heikkenee huomattavasti. Harrastusten

myötä sosiaalinen kanssakäyminen vähenee, sillä monet kokivat harrastuksen olevan kaverin kanssa jaettava asia, tai että siellä tapaa uusia ihmisiä.

”On kiva kun harrastuksissa on yhteistä tekemistä ja keskustelunaiheet eivät loppu kesken. Kun harrastus jäi, ei ollut enää mitään juteltavaa, sillä en halunnut jutella siitä, kun harmitti niin kovasti, ettei päässyt mukaan.”

Vastauksissa ilmeni myös sosiaalisten suhteiden kärsiminen taloudellisen tilanteen heikennyttyä paljon, sillä muiden ollessa töissä, itse viettää päivää kotonaan. Yksi nuori kertoi, että tulee alemmuuden tunne ollessa vain kotona. Yksi nuorista nosti myös esille syyllisyyden tunteen, joka pidemmän päälle johtaa siihen, ettei halua enää tavata muita ihmisiä.

”Hävettää ku on jatkuvast rahat loppu, aina ku joku pyytää leffaa joutuu sanoo ettei oo rahaa, tai ku bileet ni ei oo rahaa juua. Nykyää harvemmin enää pyydetää, ku ajatellaa ettei se kuitenkaa lähe tai sil ei oo rahaa. Välil joku tarjoo ku käydää vaik mäkis, mut siitäkii tulee ahistava olo ku tietää ettei voi ite tarjoo ennen ku saa töitä. Yleensä jos nään kavereit ni joku tulee käymää tai meen ite käymää kahvil. Muuhun ei oo varaa.”

Viidessä haastattelussa tuli esille masennus ja ahdistus, joka on aiheutunut työttömyydestä. Suurena tekijänä oli rutiinon arkirytmi ja säännöllisyyden ylläpitäminen oli hankalaa.

”Ahistaa ku ei oo mitää mihin menis ni sit vaa on koton yksin aamust iltaa, sit nukkuu päivät ja valvoo yöt, etenki ku yöll alkaa mieltii omaa tilannetta ja masentuu ku ei tiää miten täs elämäs nyt käy. Välil tulee toivottomuuden tunne siit, et saaks sitä ikinä töitä tai mitää, loppujen lopuks syyllistää itteää ja ajaa niil omil ajatuksil ittensä hulluuden partaalle.”

Moni haastateltava koki samoja tunteita ja pohti niistä pois pääsyä. Kaksi haastateltavista kertoivat, että on olemassa helpotusta pahaan oloon. Yksi haastateltava toi esille näin:

”Aina välil on pakko lähtä yöll juoksee ku ahistaa niin ettei henki kulje, juostes pääsee irti siit tunteest ja lenkil olles tulee taas tunne et elämä voittaa.”

Kuusi haastateltavista kokivat muiden asenteiden hyvin negatiivisina. Yksi kertoi kokemuksensa näin:

”Muut ajattelee et olisin laiska, ku en oo töis. Ne luulee et töitä löytyy vaik kuin paljo, vaik oikeest teen tosi paljo töitä sen etee et löydän jotaa. Ne haluu et meen siivoojaks tai nakkioskille. Ne ei tajuu et siivojat tekee tosi vähil työtunneil ja silloin ei kannata, tai sit pitää olla koulutus. Sit ne syyllistää, et oma vika ku et oo töis. Tuntuu tosi pahalt.”

Haastateltavista löytyi yksi nuori, joka oli sitä mieltä, ettei työttömyys ole vaikuttanut hyvinvointiin millään tavalla. Näin hän kuvaili oman kantansa:

”En koe työttömyyden vaikuttaneen hyvinvointiini, sillä koirani pitää minut liikkeessä ja tekee elämästäni antoisaa, vaikkakin ruokani ei ole yhtä laadukasta, kuin ennen on se silti riittävä. Harrastukseni eivät ole muuttuneet, enkä koe jääväni mistään paitsi, jos haluan tehdä jotain mikä maksaa enemmän, tingin jostain sen verran.”

6.2 Nuorten mielipiteet ja kokemukset Kotkassa tarjotuista palveluista

Kotkan kaupungin tarjoamat työllisyyttä edistävät palvelut jakoivat mielipiteitä. Osa palveluista sai kiitosta ja osalla palveluista oli vastausten perusteella jonkin verran kehitettävää. Kaikilla vastaajilla oli jostain työllisyyttä edistävästä palvelusta kokemusta, jonka pohjalta he pohtivat palvelun hyvät ja huonot puolet, sekä kehittämiskohteet. Monessa vastauksessa tuli esille, kuinka vaikeaa on päästä palveluiden piiriin.

”Työkkäriin ei saa soitettua kuin tietty aika. Ja jos haluaa jonkuu tietyn henkilönkaa puhuu ja yrittää soittaa, nii ne pyörittää tosi kauan eri henkilölt toiselle, eikä ees pääse juttelee sen kans jota yrittää tavottaa. Ja muutenkii joutuu aina olla tekemisis joko puhelimes tai netis. Olis kiva päästä puhuu jonkuu ihmisen kans, jonkuu joka kuuntelee ja ymmärtää. Sellaset henkilöt on vähis.”

Moni muukin haastateltavista oli saamaa mieltä, vaikka palvelu oli joku muu kuin TE-toimisto. Kritiikkiä annettiin myös heikosta informaatiosta, kuten millaisia eri palveluita on.

”Aina kuulee kavereilt, mitä niille on tarjottu ja paljo on esil mediois ja kaikēs, kuinka paljo on kehitetty kaikkee, mut niist ei kerrota ja ku kysyy ni siltikää ei kerrota. Kerran pyysin päästä koulutukseen alalle, joka minuu kiinnostaa ni työkkäris sanottii etten oo tarpeeks motivoitunu, vaikka oisin oikeest halun tosi kovast sinne.”

Pettymyksiä voi kokea kuka tahansa ihminen, mutta työttömänä ja vailla uutta opiskelupaikkaa oleva nuori voi tuntea olevansa ainoa, joka kokee pettymyksiä. Yksi haastateltava nuori kertoi asiasta näin:

” En oo koskaa saanu työttömille suunnatuist palveluist hyötty. Tosi negatiivinen tunne jääny, ku kerrankii oisin halunnu harjotteluu oman alan töihin, mut sanottii etten saa ite ettii sit paikkaa. Ja sit ku sanoin et oon kysyny jo yhest paikast ja ne ottaa, ni työkkäri jätti sen asian vaa roikkuu. Koskaa en päässy mihinkää vaikka kuinka yritin.”

Palveluista tuli myös positiivista palautetta. Erilaiset työtoiminnot antoivat nuorille työkokemusta, sosiaalinen elämä vilkastui ja työtoimintapaikat ovat viihtyisiä ja niistä nuoret saivat sisältöä päiviin. Pari haastateltavista kertoi asiasta näin:

” Palveluiden kautta pysyy hengissä, monissa työtoiminnoissa jopa viihtyy.”

”On kiva käydä töissä, kun tapaa uusia ihmisiä, en oo koskaa saanu sen kautta työpaikkaa enkä oo kuullu et kukaa muukaa, ne vaa pyörittää ilmast työvoimaa työpaikoil. Kuntouttava työtoiminta on tosi hyvä, jos se oikeest kuntouttaa ja sen kautta saa työpaikan.”

Kotkassa työttömille nuorille on monenlaisia palveluita, joiden kautta nuorella on mahdollisuus päästä lähemmäs työelämää. Suosituimmaksi palveluksi ilmenivät erilaiset työpajat, joissa moni haastateltavakin on ollut mukana.

”Pajat oli kiva kokemus. Siellä viihtyy ja melko hyvää palkkaaki saa. Vaikka sen kautta ei työtä saanu, mut siel tuntu et ne välittää ja yritti tosissaa auttaa kouluu hakemises ja työnhakuu liittyvis asiois. Jäi tosi hyvä mieli.”

Kokemuksia on myös siitä, ettei palveluista ole ollut mitään hyötyä. Yksi haki-joista on käynyt TE- toimistossa säännöllisesti, mutta ei kuitenkaan koe saaneensa mitään hyötyä.

”Ei siit mitää hyötyy oo ollu. Pakko oli käydä et saa rahaa. Ei Kelas oo sen kivempaa ollu. Ihan turhaa työttömien juoksuttamist paikast toiseen. Ihan älytönt. Mikä järki on, et menee päivä ku täyttää eri lomakkeit eri paikkoihin ja sit joka paikas on älyttömät jonot. Vaikka työtön oonkii, ni on sitä muutaki tekemist.”

6.3 Työllisyyttä edistävien palveluiden kehittäminen

Kolmas tutkimuskysymyksemme oli Kotkan palveluiden kehittäminen, johon saimme nuorilta samankaltaisia, mutta myös erilaisia vastauksia.

Palveluiden kehittämiselle tuli monenlaisia vastauksia nuorilta, sillä nuoret kokevat tarjottujen palveluiden olevan muuta kuin yksilöllisesti ja asiakkaita kuunnellen suunniteltu. Yhtenä ja tärkeimpänä kehittämiskohteena olikin asiakaslähtöisyyden lisääminen ja yhteyden saaminen helpommaksi palvelupaikoille. Monet nuorista kertoivat, että esimerkiksi TE-toimistoon on vaikea saada aikoja, koska puhelinpäivystys on liian lyhyt aika.

” Puhelimitse on vaikee saada oikeenlaista tietoo, sillä asioita on vaikea selittää ja välillä en ymmärrä mitä ne siel tarkoittaa. Olis kiva saada helpommin joku työntekijä kiinni, jotta asiat vois hoitaa kasvotusten.”

Toisena kehittämiskohteena koettiin olevan nuoren ohjaaminen erilaisiin koulutuksiin ja muihin tarpeellisten palveluiden piiriin, sekä rehellisyydestä erilaisien kurssien ja työpaikkojen tilanteesta. Monet olivat kiinnostuneita aloittamaan uuden ammatin opiskelun tai halusivat kokeilla erilaisia kurssimahdollisuuksia. Nuoret kokivat, että heitä oli johdettu harhaan, ja että tilanne tulee pysymään pitkään samanlaisena. Nuorille tutuin palvelupaikka oli Te-toimisto ja he toivoivatkin saavansa lisää tietoa muistakin palveluista, joihin heillä olisi mahdollisuus päästä.

”Meinasin, et alotettas yks kurssi kaverin kans. Kaveri meni siihen kurssiin ja mä sit menin eri kurssiin, mihin mut ohjattiinki. Noh, kaveril on tälhetkel töitä ihan hyvin, mut ite viel oon samas tilantees, eli työttömänä.”

Neljä haastateltavista nuorista oli sitä mieltä, että hakemuksia oli liikaa täytettäväksi. He sanoivat sen olevan yhtenä kehittämiskohteena, ja että aikaisemmin täytettyjä tietoja voisi hyödyntää ja tarvittaessa muuttella.

”Jokaisessa paikassa kysytään aina samat tiedot, vaikka ne olisi täytetty jo kertaalleen. Ja saadessa jonku uuden todella lyhyen sopimuksen, piti taas ilmoittautuu ja täyttää lappui.”

6.4 Nuorten kokemuksia ohjauksen, neuvonnan ja avun tarpeellisuudesta

Yksi tutkimuskysymyksistämme oli nuorten kokemuksia ohjauksen, neuvonnan ja tukemisen tarpeellisuudesta. Eniten nuoret tarvitsivat tukea, ohjausta ja neuvontaa lomakkeiden ja hakemusten täyttämässä, sillä lomakkeiden koettiin olevan epäselviä. Osa ei tiennyt, että apua voi saada myös muihinkin asioihin, kuten palveluntarpeen suunnittelussa. Tämä osa oli itse suunnitellut omat palveluntarpeensa ja mennyt niiden tietämysten mukana palvelun piiriin.

Pari haastateltavista koki tarvitsevansa paljon tukea, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa asioissa ja he olivatkin pyrkineet hyödyntämään näitä palveluiden piirissä.

”Saadessa ajan johonkin palveluun, niin pyrin jo siellä katsomaan tarvitsenko apua jossakin lomakkeessa. Kun muutenkin huonosti ihmisiä saa kiinni, niin ei ole kiva enää jälkeinpäin soitella ja kysellä, että mitä tässä kohtaa haetaan. Joskus olen joutunut kysymään perheeltä apua, mutta eihän se heidän tehtävä ole.”

Vanhemmat haastateltavista kertoivat täyttäneensä lomakkeita ja hakemuksia jo useita kertoja, joten apua ei juuri tarvitse. He olivat kuitenkin sitä mieltä, että palveluiden tarjoajilta pitäisi automaattisesti tulla tuki ja apu, ettei sitä tarvitse erikseen kysyä.

”Olen täytellyt monia kertoja erilaisia lappusia, joten en apua välttämättä tarvitse. Tosin olisi se kiva, jos joskus varattuna aikana kysyttäisiin, että tarvitseanko apua.”

Osa nuorista ei tiennyt, että voisi pyytää apua, vaan on pyrkinyt selviytymään ongelmistaan itse.

”Olen aina tehnyt kaiken itse. Olen suunnitellut itselleni oman tarpeen mukaan pajatoiminnan ja täytellyt erilaiset liput ja laput ilman apua. Jos olisin tiennyt avun saannista, niin olisin ehkä säästänyt monia tunteja päivässä.”

7 TULOSTEN ANALYSOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Hyvinvointi työttömyysaikana

Opinnäytetyössämme selvitimme nuorten hyvinvointia työttömyysaikana. Vuonna 2008 koetusta hyvinvoinnista ja työttömyydestä tehdyssä tutkimuksessa ilmeni työttömyyden vaikuttavan enemmän hyvinvointiin, kuin esimerkiksi tulojen pienenemiseen. Tämä johtui siitä, että työttömyyden vaikutukset tulevat stressin muodossa ihmiseen, mikä näkyy psyykkisen hyvinvoinnin huononemisessa. Myös meidän tekemissä haastatteluissa kuudella nuorista ilmeni stressin oireita työttömyysaikana. Työttömyys alkoi myös pidemmän päälle koetella omaa itsetuntoa, sillä ahdistuneisuus ja masentuneisuus ilmenivät vahvasti haastatteluissa.

Tulojen pienentyessä vaikutusta näkyi myös fyysisessä hyvinvoinnissa ja sosiaalisen verkoston pienentymisenä, sillä harrastukset alkoivat viidellä haastateltavista vähentyä. Kahdella haastateltavista oli harrastuksena lenkkeily, jolla he saivat hyvää mieltä. Yhdellä haastateltavista oli harrastuksena auto- ja moottoriurheilu, joka loppui rahojen loputtua. Sosiaalinen verkosto pieneni osalla haastateltavista, sillä kavereita ei ollut kiva tavata, kun hävetti oma tilanne. Nuoret eivät uskoneet sopivansa omaan kaveriporukkaan, eikä omilta vanhemmilta ollut kiva käydä kysymässä apuja. Osallisuus on osa ihmisen hyvinvointia, mikä näkyi teoriassa. Osallisuus on ihmisten välistä luottamusta ja arvostusta (Osallisuus 2016). Verraten omiin kokemuksiin ja haastateltavien

kokemuksia, niin ne poikkeavat jonkin verran. Hyvissä ystävyysuhteissa, ystävät pitävät yhtä aina, vaikka tilanne olisikin toisella heikompi. Osa haastatteluvastaavista koki olevansa ulkopuolinen omassa sosiaalisessa verkostossaan. Nuoret eivät tuoneet esille, johtuiko irtautuminen luottamuksen tai arvostuksen uupumisesta, vai oliko syy joku toinen. Omalla kohdalla sosiaalinen verkosto kasvoi ja vahvistui, sillä aikaa oli enemmän olla ystävien kanssa.

Teoriassa ja aikaisemmassa tutkimuksessa(2008) kerrottiin työttömillä olevan huonompi terveydentila, kuin työllisillä, sillä työttömyys voi lisätä erilaisia terveysongelmia. Häpeä omasta tilanteesta, voi lisätä esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmia. Työllisillä on myös paremmat mahdollisuudet päästä terveydenhuoltoon, kuin työttömillä. Nuorten haastatteluissa ei kuitenkaan käynyt ilmi huono terveydentila, eikä mielenterveys- tai päihdeongelmien lisääntyminen. Enemmän nuoret miettivät ruuan ostamista ja rahan säästämistä, kuin päihdeiden ostamista ja ongelmien unohtamista.

Haastatteluista ilmeni vahvasti elintason heikkeneminen, sillä nuoret joutuivat suurimmalta osin muuttamaan ruokailuun. Osalle myös materiaallinen hyvinvointi on tärkeää, mutta rahojen pienentyessä on joutunut miettimään tarkemmin, mitä oikeasti tarvitsee ja mitä ei. Asunnostaan kukaan nuorista ei joutunut luopumaan, sillä erilaisilla taloudellisilla tuilla pystyi maksamaan kaiken tarpeellisen.

Haastatteluissa, niin kuin teoriassa kävi ilmi hyvinvoinnin merkitsevän jokaiselle erilaista asiaa. Toisille hyvinvointia on se, että on terve ja pärjää yhteiskunnan vaatimissa oloissa. Toisille taas materiaallinen hyvinvointi on merkittävämpää, kuin mikään muu.

Ohjaamon ja TE-toimiston edustajilta kysyimme myös nuorten hyvinvoinnista ja siitä, näkyykö se palvelupaikoilla. Haastatteluista selvisi, etteivät nuoret tuo hyvinvointiasioita kovin mielellään esille. Osittain toimistolla näkyy hyvinvoinnin heikkeneminen, mutta tietyn palveluajanjakson jälkeen hyvinvoinnin näkee selvästi kohonneen. Nuori tulee toimistolle iloisimmin mielin, kuin ensimmäisellä kerralla, kun työ- tai opiskelupaikka on mennyt alta.

7.2 Palvelut ja niiden kehittäminen

Kotkan kaupunki tarjoaa erilaisia palveluita työttömille nuorille, millä pyritään edistämään työllistymistä. Osa palveluista sai hyvää palautetta, mutta suosituin palvelu sai myös kritiikkiä. Tutuin ja suosituin palvelu nuorten keskuudessa oli TE-toimisto.

Nuorten vastauksissa suurimmassa osassa kävi ilmi vaikeus päästä palveluiden piiriin. Erilaisissa internetsivustoissa kerrotaan palveluista ja miten niihin pääsee, kun ottaa vain yhteyttä ja varaa ajan. Tämä ei kuitenkaan vastauksista päätellen ollut helppoa, sillä puheluita sai soittaa useampaan otteeseen. Myös nuorten omia ehdotuksia palveluista hylättiin, koska täytyi mennä tietyn kaavan mukaan. Kehittämisen kohteena ilmeni myös asiakaslähtöisyyden lisääminen erilaisissa palvelupaikoissa. Nuoret kokivat, ettei heitä kuunneltu eikä asioita otettu aina tosissaan.

Kritiikkiä nuoret antoivat lomakkeiden täyttämisestä ja heikosta informaatiosta, sillä suurin osa ei tiennyt palveluista muita, kuin TE-toimiston ja rannikkopajat. Lomakkeiden täyttäminen ei ollut kenestäkään nuoresta kivoin tehtävä, mutta tietävät sen olevan tietyissä tapauksissa tarpeellinen tehtävä. Lomakkeiden täyttämiseen nuoret toivoisivat saavan enemmän apuja, esimerkiksi jo palvelupaikalla käydessä.

Positiivista palautetta nuoret antoivat erilaisten työpajojen toiminnasta. Siellä nuoret kertoivat viihtyvänsä ja saaneensa päivään uutta rytmiä ja kavereita. Tukia nuoret kokivat myös saaneensa riittävästi, jotta pystyivät asuinkustannukset maksamaan.

TE-toimiston ja Ohjaamon edustat toivoivat saavansa tietää, miten palveluita tulisi kehittää. Ohjaamon edustajan haastattelussa ilmeni, että nuoret tarvitsevat apua erilaisten lomakkeiden täyttämiseen. Lomakkeiden täyttäminen oli myös haastateltavien nuorten mielestä kehittämiskohde.

8 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELUN JA TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin keskustelemalla työelämäohjaajan kanssa, mikä aihe voisi olla ajankohtainen Kotkassa. Keskustellessa aihe syn-

tyi nopeasti, vaikka aihe muotoutui nykyiseen muotoonsa suunnitelmavaiheessa. Suunnitelmavaihe meni nopeasti ja saimme suunnitelman kasaan melko nopeasti. Opintoja oli koululla vielä säännöllisesti ja keväällä 2016 opintoja oli niin vähän, että saimme tehtyä paljon yhdessä. Keskustelimme paljon aiheesta ja näimme säännöllisesti.

Kun saimme suunnitelman tehtyä, aloimme pohtia opinnäytetyön toteutusta, siihen liittyviä haastattelujen määrää ja kysymyksiä. Kesäksi jätimme teorian ja haastattelujen tekemisen. Heti näiden jälkeen oli tarkoitus tehdä analyysit ja opinnäytetyön loppuviimeistely ja palautus olisi ollut elokuun loppuun mennessä.

Kesän tullessa molemmilla alkoivat työt. Kummallakin oli vuorotyöt eri kaupungeissa, mikä aiheutti aikataulullisia ongelmia ja opinnäytetyön tekeminen viivästyi. Keskustelua käytiin paljon viestein ja sähköpostein. Vuorotyö ja eri kaupungeissa asuminen vaikutti siihen, että emme nähneet niin usein, kun oli alun perin suunniteltu. Näimme kuitenkin muutamana kertana kesän aikana, jotta saimme suunniteltua ja tehtyä yhdessä opinnäytetyötä. Olimme kuitenkin elokuun loppuun mennessä saaneet teoriaosuuden tehtyä ja haastattelut olivat valmiina syyskuun alussa. Syyskuun lopussa olimme saaneet opinnäytetyömme siihen pisteeseen, että se olisi pientä viimeistelyä vaille valmis palautettavaksi.

Haasteeksi osoittautui aikataulu, sillä alun perin opinnäytetyö oli tarkoitus tehdä kesällä valmiiksi. Kesällä oli kuitenkin loma-ajat, jotka myös vaikeuttivat opinnäytetyön tekemistä. Parityöskentelyssä hyvä puoli on toisten motivoiminen vaikeinakin aikoina, ja opinnäytetyömme eteni hitaasti, mutta varmasti.

Haastateltavat nuoret oli aluksi vaikea löytää, sillä etsiessämme haastateltavia nuoria palvelupaikoilta, saimme kieltävän vastauksen tutkimusluvan puuttuttua. Saimme kuitenkin mahdollisuuden esitellä opinnäytetyömme työpajalla, jonka kautta saimme aluksi kaksi haastateltavaa. Elokuun loppuun mennessä olimme saaneet seitsemän nuorta haastateltavaksi.

Haastattelutilanteet olivat sujuvia ja teimme ne nuorten ehdoilla ja heidän valitsemillaan paikoilla. Saimme myös yhdeltä haastateltavalta hyvää palautetta haastattelusta, sen ollessa rento, eikä se tuntunut normaalilta ahdistavalta

haastattelulta. Palaute oli positiivista ja kysymykset olivat suunniteltu helpoiksi vastattaviksi, jotta keskustelu olisi helpompaa.

9 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kartoittaa nuorten hyvinvointia työttömyysaikana sekä heidän omia kokemuksia ja kehittämissuhteita työllisyyttä edistävästä palveluista. Toteuttamalla opinnäytetyöllä saimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Haastattelujen tekeminen oli mielenkiintoista ja saimme hyviä vastauksia. Opimme myös itse paljon palveluista sekä kehittävästä työotteesta, jota voimme myös hyödyntää tulevaisuudessa.

Pohdimme opinnäytetyön edetessä, että miten jokaiselle ihmiselle oleva Oikeus työhön-perusoikeuksista toteutuu todellisuudessa. Sen kerrotaan jokaisen oikeudesta hankkia valitsemallaan työllä oma toimeentulonsa. Lisäksi siinä kerrotaan julkisen vallan huolehtimisvelvollisuudesta, jotta työllisyyttä voitaisiin edistää ja jokaisen oikeudesta työhön. (Lepola 2015, 27.) Tämä ei kuitenkaan mielestämme toteudu, sillä erilaisten tutkimusten mukaan työttömiä on paljon. Työttömillä ei myöskään ole oikeutta valita työtä, sillä työ voidaan heille määrätä.

Työttömät liitetään usein myös syrjäytyneeksi, sillä yhteiskunnalla on omat määritelmät syrjäytyneistä. Syrjäytyminen voi johtua elämäntilanteen kadottamisesta, joka johtuu elämäntilanteen muuttumisesta. Työttömyys on yksi tapa, jolla elämäntilanne voi muuttua ja ajattelutapa on muutettava uusiksi. (Ihalainen & Kettunen 2012, 99–100.) Kuitenkin syrjäytyminen voi olla jokaisen oma valinta, eikä työttömyys aina ole syy siihen. Kaikki eivät välttämättä halua hyödyntää kaupungin tarjoamia palveluita tai mennä palkkatyöhön. Toisille voi merkittävämpää olla vapaaehtoistyössä tai muussa itselleen merkittävässä paikassa. Tässäkin on kyse hyvinvoinnista, sillä kaikki eivät koe olevansa syrjäytyneitä, vaikkei toimi yhteiskunnan normien mukaan.

Opinnäytetyöaiheemme oli mielestämme mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Olemme itse olleet nuorempina työttömiä, ja silloin meillä ei ollut mahdollisuutta saada omaa ääntä kuuluville palveluiden toimivuudessa ja kehittämisessä. Monissa paikoissa on palautekyselyitä, mutta niihin täytyy usein laittaa oma nimi, jotta palautteen antaja tiedetään. Olemme antaneet mahdollisuuden

jokaiselle nuorelle kertoa omat mielipiteet ja pyrimme tuomaan ne tässä työssä esille heidän kertominaan. Emme ottaneet nuorten nimiä ylös, sillä annoimme mahdollisuuden kertoa kokemuksistaan nimettöminä, jottei työssämme selviä henkilöiden henkilöllisyyttä. Työssämme jokainen haastateltava on saanut äänensä kuuluville, ja olemme pyrkineet jaottelemaan samankaltaiset vastaukset keskenään ja erilaiset olemme tuoneet selkeästi esille.

Olemme tyytyväisiä tekemäämme työhön ja uskomme siitä olevan hyötyä palveluiden kehittämiseksi. Nuorten hyvinvointi tulee myös hyvin esille tässä työssä. Haastateltaville, kuten myös itsellemme työ on tärkeässä osassa elämää ja sen ollessa mieleistä, se ylläpitää hyvinvointia.

Pohdimme myös, että opinnäytetyötämme voisi kehittää, sillä emme omassa työssämme pohtineet, millä tavoin nuoret voisivat ylläpitää hyvinvointia työttömyysaikana. Erilaisten hyvinvoinnin ylläpitämistoiminnot olisivat hyvä tulla nuorten tietoon, jotta ahdistuneisuus ja stressaaminen voisi vähentyä. Pidemmän päälle stressaaminen ja ahdistuminen eivät ole hyväksi kenellekään.

LÄHTEET

ESR-hankkeet ohjelmakaudella 2014–2020. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella. Päivitetty 21.10.2015. Saatavissa: <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/282797/LIITE+Mediatiedotteeseen+ESR-hankkeet-Kaakkois-Suomessa+211015.pdf/348734f5-1c1d-40c9-ae91-4be1231fc2a3> [viitattu 20.3.2016].

Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/asukkaalle/tyo_ja_elinkeinot/tyollisyyden_edistamisen_palvelut/tyonhakijoille/kotkan_kaupungin_tyollisyyspalvelut/etsiva_nuorisotyö_ja_starttipajatoiminta [viitattu 25.8.2016].

Heimonen, K. Koordinaattori. Haastattelu 8.6.2016. Kotka: Ohjaamo.

Hyvä tieteellinen käytäntö. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunnan internet-sivut. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto> [viitattu 30.9.2016].

Hämäläinen, U. & Tuomala, J. Fakta nuorisotyöttömyydestä. VATT:n julkaisu 2–2013. Saatavissa: http://www.vatt.fi/file/policybrief/vatt_policybrief_22013.pdf [viitattu 1.9.2016].

Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2012. Turvaverkko vai trampoliini-sosiaaliturvan mahdollisuudet. 6.–7. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus joulukuu 2015. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 27.1.2016. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen internetsivut. Saatavissa: https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/7941471/tyollisyyskatsaus+12_15.pdf/8aa007f6-29e6-4f09-9483-564212ee45e2 [viitattu 20.3.2016].

Kaakkois-Suomi- työllisyyskatsaus kesäkuu 2016. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen inter-

netsivut. Saatavissa: <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/14645511/Ke-säkuun+2016+työllisyyskatsaus/20a41589-7895-4f78-9f4e-92af648d4f38> [viitattu 9.8.2016].

Kuntouttava työtoiminta. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/asukkaalle/tyo_ja_elinkeinot/tyollisyyden_edistamisen_palvelut/tyonhakijoille/kotkan_kaupungin_tyollisyyspalvelut/kuntouttava_tyotoiminta [viitattu 25.8.2016].

Lepola, O. 2015. Toteutuvatko nuorten oikeudet?. Oikeusperustainen tarkastelu nuorten elinoloista. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry ja Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

Nopanen, K. 2016. Työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntija. Haastattelu 22.4.2016. Kotka: TE-toimisto.

Nuorisotakuu. Nuorille suunnatun Ohjaamo-toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen. Saatavissa: http://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/308807/Ohjaamo-toiminnan_yleiskuvaus_marraskuu_2014.pdf/97c65806-9a92-4756-98e4-7f2527acd592 [viitattu 8.8.2016].

Nuorten työpajat. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/asukkaalle/tyo_ja_elinkeinot/tyollisyyden_edistamisen_palvelut/tyonhakijoille/kotkan_kaupungin_tyollisyyspalvelut/nuorten_tyopajat [viitattu 25.8.2016].

Ohjaamo- mikä se on? 2013. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen internetsivut. Saatavissa: <http://www.peda.net/veraja/keskisuomenely/ohjaamot/ohjaamo-toiminta> [viitattu 5.8.2016]

Osallisuus. 2016. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitoksen internetsivut. Päivitetty 22.2.2016. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> [viitattu 23.9.2016].

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Tuet työttömälle työnhakijalle. 2016. Kelan internetsivut. Päivitetty 28.6.2016. Saatavissa: <http://www.kela.fi/tyottomat> [viitattu 5.8.2016].

Tukityöllistäminen. Kotkan kaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/asukkaalle/tyo_ja_elinkeinot/tyollisyyden_edistamisen_palvelut/tyonhakijoille/kotkan_kaupungin_tyollisyyspalvelut/tukityollistaminen [viitattu 25.8.2016].

Työllisyys. 2015. Hyvinvointi- ja terveyserot. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 7.12.2015. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/tyollisyys> [viitattu 9.8.2016].

Vaarama, M., Moisio, P. & Karvonen, S. (toim.). 2010. Suomalaisten hyvinvointi. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisuja. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80297/8cec7cec-5cf3-4209-ba7a-0334ecdb6e1d.pdf?sequence=1%23page=127#page=235> [viitattu 24.9.2016]

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

Haastattelukysymykset nuorille:

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Koulutus
4. Työttömyysjakson kesto?
5. Millainen hyvinvointisi oli ennen työttömyyttä?
6. Miten hyvinvointisi on muuttunut työttömyyden aikana?
7. Mitkä asiat ovat vaikuttaneet muutokseen?
8. Mitä työllistymistä edistäviä palveluita olet saanut?
9. Miten työllistymistä edistävät palvelut ovat auttaneet?
10. Mikä työllistymistä edistävissä palveluissa on ollut hyvää ja mikä huonoa?
11. Millaisissa asioissa tarvitaan enemmän apua, ohjausta ja neuvontaa?
12. Miten palveluita voitaisiin kehittää?

Haastattelukysymykset Kirsi Nopaselle:

1. Mikä on TE-toimisto?
2. Minkälaisia työllistäviä palveluita tarjoatte nuorille?
3. Miten palvelut tukevat nuoren hyvinvointia?
4. Miten nuoret pääsevät palveluiden piiriin?
5. Miten hyvin nuoret tuntevat palvelut?
6. Hakeeko nuoret palveluita?
7. Miten työttömyys näkyy nuoressa?
8. Onko nuorissa paljon pitkäaikaistyöttömiä?

Haastattelu kysymykset Kaisa Heimoselle:

1. Mikä on Ohjaamo?
2. Mitä palveluita Ohjaamo tarjoaa nuorille?
3. Mitä yhteistyökumppaneita Ohjaamolla on?
4. Miten Ohjaamo tavoittaa nuoret?
5. Miten hyvin nuoret tuntevat heille tarkoitettut palvelut Kotkassa?
6. Haluaako nuoret hyödyntää heille tarkoitettuja palveluita?
7. Onko nuorissa jokin ryhmä, joita nuorille suunnattujen palvelun tarjoajat eivät ole saavuttaneet?
8. Tukevatko Ohjaamon palvelut nuoren hyvinvointia?
9. Ovatko nuoret toivoneet tukea hyvinvointiin liittyvissä asioissa?